

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 122 270/99-11134
Signatura: bl2ws203

Oblastní pracoviště č. 12 - Brno
Okresní pracoviště Brno - město

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Gymnázium Brno, Křenová 36 602 00 Brno
Identifikátor ředitelství:	600 013 464
IZO školy:	000 558 991
Ředitel školy:	RNDr. Miloš Jaroš
Zřizovatel:	MŠMT ČR, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1
Příslušný školský úřad:	ŠÚ Brno, Křížová 22, 603 00 Brno
Termín inspekce:	3. - 5. května 1999
Inspektoři:	PhDr. Jana Plšková (vedoucí týmu), RNDr. Jaroslav Honza, RNDr. Marie Machálková, RNDr. Vladislav Milink
Externí spolupracovnice:	PhDr. Jarmila Fictumová
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní zprávě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Rozhodnutí MŠMT ČR o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 13 245/99-21 ze dne 1. 2. 1999, informační výpis ze sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení platný od 1. 9. 1998, třídní knihy, rozvrh hodin, vnitřní řád školy, personální dokumentace učitelů, kteří vyučují sledovaným předmětům, učební plány upravené pro potřeby školy, učební plán čj. 25 049/95 pro gymnázia se čtyřletým studijním cyklem, učební plán čj. 17 711/91-20 pro nižší ročníky víceletého gymnázia, učební plán čj. 28 205/91-20 navazující na nižší ročníky víceletého gymnázia, učební plán čj. 25 048/95 pro gymnázia s osmiletým studijním cyklem, učební dokumenty MŠMT ČR čj. 16 847/96-2 pro vzdělávací program Základní škola a učební osnovy čtyřletého gymnázia pro sledované předměty, výroční zpráva o činnosti školy ve šk. r. 1997/98, tematické plány pro výuku ve sledovaných předmětech, vybrané seminární a jiné písemné práce ze sledovaných předmětů, středoškolská odborná činnost, namátkou vybrané sešity žáků, přehled mimoškolní a zájmové činnosti ve šk. r. 1998/99, dva studentské časopisy, informační bulletiny školy, sborník k 90. výročí vzniku školy, vybraná dokumentace školní knihovny, hospitační záznamy ČŠI

Gymnázium má více než devadesátiletou tradici. V souladu s rozhodnutím MŠMT ČR čj. 13 245/99-21 realizuje ve šk. r. 1998/99 studijní obor 79-02-5/00 Gymnázium všeobecné, denní studium, délka studia 4, 7 a 8 let. Sedmileté gymnázium skončí v r. 2001. Ve šk. r. 1998/99 má škola 19 tříd s celkovým počtem 567 žáků, což odpovídá kapacitě stanovené výše uvedeným rozhodnutím MŠMT ČR (600 žáků).

Během studia mohou žáci volit jedno ze čtyř základních zaměření: třetí cizí jazyk, ekonomie, programování nebo přírodovědné předměty. Ve dvou posledních ročnících mají možnost svou původní volbu dále rozšířit, neboť škola nabízí mimořádně širokou škálu volitelných (16) a nepovinných (11) předmětů. Podporuje tak individuální rozvoj osobnosti žáka a dává mu možnost profilace podle zájmů a budoucí studijní orientace.

Česká školní inspekce hodnotila podmínky a průběh vzdělávání v předmětech český jazyk a literatura, anglický jazyk, německý jazyk, ruský jazyk, matematika, fyzika, biologie, chemie, informatika a výpočetní technika, programování a kancelářský software.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Škola má pro výuku sledovaných předmětů dobré prostorové podmínky. Vybavení pomůckami a funkční didaktickou technikou umožňuje plnit cíle stanovené schválenými učebními dokumenty. Výuce přírodovědných předmětů slouží velmi dobře vybavené odborné učebny a laboratoře, pro biologii je k dispozici moderní audiovizuální technika instalovaná přímo v učebně. Výuka výpočetní techniky a příbuzných předmětů probíhá v odborných učebnách. Dvě z nich jsou vybaveny staršími méně výkonnými počítači propojenými do sítě. Výkonné počítače PENTIUM II ve třetí učebně umožňují i práci s náročnějšími grafickými programy a Internetem. Veškerý používaný software je legalizován. Postupně se budují specializované učebny pro výuku cizích jazyků.

Jak žáci, tak učitelé využívají služeb bohaté školní knihovny. Knižní fond byl v uplynulých letech aktualizován, jeho doplňování limitují finanční možnosti školy. K dispozici jsou odborné časopisy.

Pro žáky nižších tříd gymnázia škola zajišťuje učebnice v plném rozsahu. Žáci vyšších tříd si učebnice kupují z vlastních prostředků, starší publikace si mohou vypůjčit, příp. jim je učitelé poskytují přímo v hodinách. Spoluautorem učebnice fyziky je jeden z učitelů. Literární výuku negativně ovlivňuje nedostatek čítanek.

Materiálně technické podmínky výchovně vzdělávací činnosti ve sledovaných vyučovacích předmětech hodnotíme jako spíše nadprůměrné.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Rozvrh hodin a délka přestávek koresponduje s ustanovením vyhlášky MŠMT ČR č. 354/1991 Sb., o středních školách. Rozložení náročných činností během dne ne vždy odpovídá psychohygienickým zásadám, neboť rozvrh hodin je nutno sladit s možností využít pronajatou tělocvičnu. Prostorné učebny postrádají v některých případech odhlučnění a lepší osvětlení, zřídka byly vybaveny motivujícími materiály pro výuku. Pracovní místa žáků i učitelů mají standardní vybavení. Nevyhovuje umístění pracovního místa učitelů přímo v prostoru knihovny. Žáci využívají pro relaxaci volné učebny a školní dvůr s hřištěm. Mají možnost se ve škole stravovat a dodržovat pitný režim. Výzdoba učeben a společných prostor dokumentovala jak společné zážitky třídních kolektivů, tak tvořivost žáků; ojediněle svědčila o nedostatku vkusu.

Psychohygienické podmínky vzdělávání hodnotíme jako průměrné.

3 Hodnocení personálních podmínek

Odborná a pedagogická způsobilost vyučujících v předmětech český jazyk a literatura, matematika, biologie, chemie, fyzika, německý jazyk a ruský jazyk je stoprocentní. Jedenáct procent z celkového počtu hodin anglického jazyka vyučuje učitel bez odborné způsobilosti, který je kvalifikován pro druhý stupeň základní školy. Vedení školy mu vytvořilo podmínky pro rozšiřující studium. Všichni učitelé výpočetní techniky a informatiky, kancelářského softwaru a programování mají požadované odborné vzdělání; z celkového počtu hodin uvedených předmětů je 13 % vyučováno bez pedagogické způsobilosti. Tato skutečnost se neprojevila na kvalitě hospitované výuky. Učitelský sbor je stabilizován.

Personální podmínky pro výuku sledovaných předmětů mají nadprůměrnou úroveň.

4 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků

Vedení školy klade důraz na soustavné sebevzdělávání pedagogických pracovníků, umožňuje jim doplnit si pedagogické vzdělání nebo si rozšířit odbornou způsobilost dalším studiem. Rada učitelů se účastní vzdělávacích kurzů pořádaných CDVU Brno, vysokými školami a dalšími institucemi. Největší zájem je o vzdělávání v oblasti výpočetní techniky a cizích jazyků. Náležitá pozornost je věnována informacím, které souvisejí s výchovným poradenstvím a protidrogovou prevencí.

Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků má nadprůměrnou úroveň.

5 Plnění učebních osnov

Ve většině sledovaných předmětů odpovídá výuka požadavkům stanoveným učebními osnovami. Dílčí nedostatky byly shledány v předmětech český jazyk a literatura (v jednom případě neprokazují zápisy v třídní knize dodržování osnov v jazykové složce předmětu, ve druhém jde o neopodstatněný přesun učiva ze třetího do druhého ročníku), fyzika a výpočetní technika (značné zpoždění).

Z hlediska dodržování učebních osnov hodnotí ČŠI výuku ve sledovaných předmětech jako spíše nadprůměrnou.

6 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Český jazyk a literatura

Cíle výuky stanovené učitelem vymezovaly častěji záměr než předpokládané výsledky, kterých má žák dosáhnout. Organizace vyučovacích jednotek spočívala převážně na tradičním schématu, tomu odpovídaly i zvolené metody a formy práce, tj. frontální opakování a výklad spojený se zápisem. Otázky, kterými učitelé aktivizovali žáky v průběhu výkladu, směřovaly hlavně k vybavení dříve získaných vědomostí. Žáci odpovídali většinou správně a kultivovaně, prokázali znalost literární historie a literárněteoretických pojmů. Orientovali se v publicistických textech, ale jen výjimečně měli příležitost k práci s textem uměleckým. Jeho interpretace se omezila na obsah díla, a v důsledku toho byli zřídka motivováni k vyjadřování vlastních názorů či k aplikaci literárněvědných poznatků při rozboru a hodnocení textu. Neřešili žádné náročnější úkoly, jen ojediněle uplatnili svou čtenářskou zkušenost. Plnění cílů stanovených učebními osnovami negativně ovlivňovala také ta skutečnost, že text měl k dispozici zpravidla pouze učitel. Výuku vhodně doplňovaly publikace a reprodukce uměleckých děl. Jen v nižší třídě víceletého gymnázia kladli žáci učitelé otázky, v žádné ze sledovaných hodin nebyly vytvořeny podmínky pro vzájemnou spolupráci a komunikaci mezi žáky samotnými. Při cvičení nebylo efektivně využito nízkého počtu žáků ve skupině.

Převažovaly hodiny průměrné nad spíše podprůměrnými. Kvalitu výuky v předmětu český jazyk a literatura hodnotíme tedy celkově jako průměrnou.

Cizí jazyky

Většina hospitovaných hodin proběhla v tradičně uspořádaných učebnách. Malý počet žáků ve skupinách umožňoval diferencovaný přístup a vysokou efektivitu práce, přesto se ne vždy dařilo vyrovnávat rozdílnou úroveň jejich znalostí. Učitelé vedli hodiny převážně v cizím jazyce, nejednou motivovali žáky funkčním využitím audiovizuální techniky, rozvíjeli jejich řečové dovednosti prostřednictvím moderních učebnic a metod odpovídajících komunikativnímu stylu výuky. Většina učitelů pracuje systematicky, získává zpětnou vazbu a plnění vyučovacích cílů ověřuje jak ústní, tak písemnou formou. Jen v některých případech dominovaly tradiční překladové metody, dril a méně produktivní cvičení, nebyly k dispozici pomůcky či potřebné doplňkové materiály. Nevhodná volba jazykových prostředků při dialogu zůstávala někdy bez korekce, často chybělo jasné teoretické poučení o mluvnických pravidlech před jejich aplikací v jazykové praxi, příp. po ní. Běžně se uplatňovala interakce mezi učitelem a žáky, méně často mezi žáky samotnými.

Úroveň výuky ve sledovaných cizích jazycích se pohybovala od podprůměrné až k vynikající. Vzhledem k převaze nadprůměrných hodin hodnotí ČŠI kvalitu vyučování v této oblasti jako spíše nadprůměrnou.

Matematika

Sledované hodiny matematiky probíhaly v prostředí standardně vybavených učeben. Učitelé velmi dobře organizovali práci žáků, plnili cíle, které stanovili. Vedli žáky k vyhodnocování výsledků počítaných příkladů s ohledem na praktické využití a dbali na rozvíjení a rozšiřování jejich vyjadřovacích schopností. Volili zpravidla tempo výuky přiměřené gymnaziálním nárokům. Žáci prokázali porozumění základním matematickým pojmům a vztahům mezi nimi, obsahům definic a vět, prováděli numerické i grafické řešení úloh. K jejich pasivitě někdy vedly nadměrné verbální aktivity učitele. Klasifikováni byli jen výjimečně, ne vždy byl klasifikační stupeň přesvědčivě zdůvodněn. Grafická úprava kontrolovaných sešitů měla většinou nízkou úroveň.

Kvalitu výuky v předmětu matematika hodnotíme na základě sledovaných hodin jako spíše nadprůměrnou.

Fyzika

Ve všech sledovaných hodinách korespondovaly stanovené cíle s obsahem vyučovacích jednotek. Byly jasně formulovány s ohledem na předpokládané výsledky, kterých mají žáci dosáhnout, a podařilo se je naplnit. Nové učivo navazovalo v logických souvislostech na dřívější poznatky žáků. Ve většině sledovaných hodin využili učitelé orientačního opakování k upevnění a procvičení předchozího učiva. Vhodně kladené otázky podněcovaly zájem žáků o problém, rozvíjely jejich logické myšlení. Při hodnocení používají někteří učitelé bodový systém. Pravidla hodnocení jsou jasná, žákům zřejmá, umožňují sebeevaluaci i srovnání vzhledem k průměru třídy. Výklad nového učiva byl veden klasickou metodou zpravidla za aktivní účasti žáků. Ve většině hodin vycházel z demonstračních pokusů, na kterých se sami podíleli. Ne vždy bylo učivo aplikováno s důrazem na praktické aspekty s využitím vlastních zkušeností žáků. Jestliže učitel motivoval žáky vhodně volenými aplikačními úlohami, byli schopni pochopit i abstraktní pojmy. Pokud měli možnost, dokázali jasně formulovat problém a správně se vyjadřovat s užitím odborné fyzikální terminologie. Vyjadřovali vlastní názor, diskutovali a hledali alternativní řešení. Učitelé pracovali frontální metodou, v žádné ze sledovaných hodin se neprojevovala diferenciace vzhledem ke studijním schopnostem žáků. Učebnice byly využity

pouze při zadávání domácích úkolů. Ve všech sledovaných vyučovacích jednotkách panovala pracovní atmosféra a oboustranně vstřícné vztahy mezi učiteli a žáky.

Celkově je kvalita výuky ve sledovaném vzorku hodin na spíše nadprůměrné úrovni.

Chemie

Hospitované hodiny měly po odborné stránce velmi dobrou odbornou úroveň. Výukový cíl stanovený v úvodu vyučovacích jednotek se dařilo plnit. Opakování probraného učiva prověřilo znalosti zejména talentovaných žáků. Učitelé se snažili žáky aktivizovat jednoduchými demonstračními pokusy a uváděním zajímavých informací, které měly úzký vztah k probíranému tématu. Jejich snaha byla většinou úspěšná. Větší část žáků dokázala reagovat na podnětné otázky, které zprostředkovaly okamžitou zpětnou vazbu. Hodinu, v níž se žáci seznamovali s učivem převážně paměťového charakteru, negativně ovlivnil verbalismus spojený s diktováním podrobného zápisu, který do určité míry nahrazoval učebnici. Některé teoretické poznatky si žáci mohli ověřit formou praktických cvičení. Většina z nich prokázala velmi dobré znalosti i dovednosti. Mimořádnou úroveň měla výuka nejmladších žáků, kteří pracovali se zaujetím a projevovali spontánní zájem o veškerou činnost v chemické laboratoři. Tato skutečnost je dána osobností učitele, který dokáže učivo žákům vysvětlit a především je získat pro svůj předmět.

Výuka chemie má celkově nadprůměrnou úroveň.

Biologie

Hospitovaná výuka biologie se uskutečnila v odborné učebně vybavené množstvím pomůcek a moderní audiovizuální technikou. Její účelné využití příznivě ovlivnilo efektivitu práce všech učitelů. Výukové cíle byly stanoveny se zřetelem na výsledky a v průběhu sledovaných hodin se je dařilo plnit. Frontálním způsobem provedené opakování prokázalo velmi dobré znalosti žáků a v některých případech i hlubší zájem o biologii. Při probírání nového učiva byla patrná snaha většiny učitelů o vytvoření uceleného systému poznatků. Samotný způsob jejich předávání mnohé žáky výrazně motivoval. Uplatňovali informace, které získali četbou, sledováním přírodovědných seriálů apod. Mimořádnou úroveň měla hodina, ve které se žáci na základě vlastních zkušeností zabývali vztahy mezi mužem a ženou. Důležitou roli sehrála jejich důvěra k učiteli. Průběh jedné vyučovací jednotky nepříznivě ovlivnilo individuální zkoušení dvou žáků, kterým učitel věnoval veškerou pozornost, aniž by předtím zaměstnal zbytek třídy. Někteří žáci postupně ztráceli o dění u tabule zájem a zabývali se jinou činností. Výklad nového učiva doplněný vhodným videofilmem však všechny opět zaujal a příznivě ovlivnil celkovou efektivitu jinak průměrné hodiny. Kontrolované sešity měly dobrou úroveň jak po stránce obsahové, tak formální. Ve všech sledovaných hodinách převládala přátelská pracovní atmosféra.

Kvalita výuky v předmětu biologie má nadprůměrnou úroveň.

Výpočetní technika

Výuka probíhala v standardně zařízených učebnách, jejichž vybavení se postupně doplňuje. Žáci prokázali základní znalosti struktury a funkce počítače. Ve všech sledovaných vyučovacích jednotkách samostatně pracovali s obslužnými programy, s uživatelským softwarem, dovedli vypracovat algoritmus úlohy a s pomocí učitele ho převést do programovacího jazyka Pascal. Většinou používali správnou syntax, uměli se pohybovat v editoru uvedeného jazyka i použít překladače. Stavba programu (záhlaví, deklarace proměnných, popis algoritmu atd.) pro ně zpravidla představuje zažitou a běžně používanou rutinu.

Výuka výpočetní techniky má nadprůměrnou úroveň.

7 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Ve sledovaných humanitních předmětech si žáci osvojují potřebný objem vědomostí, důležitých pojmů a faktů. Vedou si samostatné zápisky z výkladů, vybírají a třídí informace, a získávají tak studijní návyky potřebné při dalším sebevzdělávání. Informace však jen přejímali, protože měli málo příležitostí zaujímat k nim stanovisko a použít při jejich zpracování myšlenkové či pojmové operace. Prokázali především schopnost reprodukovat učivo. Jak však dokazují nejlepší maturitní práce, vlastní tvorba prezentovaná ve školních časopisech a výsledky olympiád, talentovaní jednotlivci uplatňují svou tvořivost a chápou ji jako významnou možnost seberealizace. V hodinách sledovaných cizích jazyků žáci podle stupně pokročilosti rozuměli cizojazyčnému projevu, a to jak živému, tak i zprostředkovanému magnetofonovým záznamem. Prokázali produktivní řečové dovednosti při písemném i ústním vyjadřování. Jejich rutinní dovednosti byly vesměs na dobré úrovni. Jen výjimečně však formulovali v souvislém projevu své názory a postoje či tvořivě aplikovali získané komunikativní dovednosti při hraném dialogu či práci s chybou. Jejich samostatné projekty dokládají v mnoha případech vynalézavost a zájem o studium cizího jazyka. Stoprocentní úspěch u mezinárodní zkoušky FCE, kterou organizuje každoročně Britská rada, svědčí o vynikajících výsledcích přípravného kursu organizovaného školou.

V matematice, přírodovědných předmětech a výpočetní technice většinou prokázali žáci znalosti a dovednosti odpovídající požadavkům stanoveným učebními osnovami a profilem absolventa gymnázia. Míra osvojení těchto znalostí a dovedností byla dána jednak jejich schopnostmi, jednak použitými metodami a formami výuky. Aktivnější a talentovanější žáci dokázali věcně argumentovat a tvůrčím způsobem aplikovat získané poznatky, prokázali znalosti a dovednosti převyšující místy požadavky učebních osnov. Uměli řešit problémové úlohy, zvládali požadované myšlenkové a logické operace.

V posouzení výsledků vyučování ve sledovaných předmětech převládá spíše nadprůměrné hodnocení nad průměrným, ČŠI tedy hodnotí celkově výsledky jako spíše nadprůměrné.

8 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost

Z mnohostranných aktivit, které škola organizuje, hrají nejdůležitější roli aktivity odborné, kulturní a sportovní.

Gymnázium dosáhlo významných úspěchů v soutěžích a olympiádách i ve středoškolské odborné činnosti nejen v rámci regionu či republiky, ale i na mezinárodní úrovni, a to např. v chemii, zeměpisu, fyzice a angličtině. Mezi nejceněnější trofeje patří cena Učené společnosti ČR (chemie), zájezd po státech EU pro vítězné řešitele Eurorébusu a tři ocenění Talent roku 1998.

Důležitou součástí života školy jsou společné návštěvy divadelních a filmových představení, koncertů a výstav. Žáci prezentují své výtvarné práce i mimo školu, v tomto směru se dobře rozvíjí kontakt s Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity. Besedy s významnými osobnostmi kultury, mezi něž patří i absolventi gymnázia, přispívají k pocitu hrdosti na tradice školy. Pěvecký sbor využívá hudebních talentů z řad studentů i absolventů. Dění v gymnáziu komentují dva studentské časopisy.

Sportovní turnaje vynesly škole úspěchy na městské a oblastní úrovni, v odbíjené soupeří smíšená družstva učitelů a žáků. Gymnázium organizuje každoročně přespolní běh středoškoláků.

Rozšíření a prohloubení jazykových dovedností napomáhají jednak zahraniční jazykové kurzy a zájezdy, jednak styky s partnerskými školami ve Francii a Švédsku.

Škola podporuje a oceňuje účast žáků při akcích a činnostech, které vytvářejí její dobrou pověst.

Aktivity, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost školy, mají nadprůměrnou úroveň.

ZÁVĚRY

Gymnázium disponuje zkušeným stabilizovaným pedagogickým sborem a věnuje velkou péči dalšímu vzdělávání pracovníků. Kvalita výuky a vyučovací výsledky mají dobrou až velmi dobrou úroveň, někdy schází jednak systematická motivace k samostatnému myšlení a k vzájemné spolupráci, jednak důsledné spojování poznávací stránky se stránkou činnostní a kompetenční. Jednotlivci prokázali své schopnosti a dovednosti v bohatých školních a mimoškolních aktivitách. Zlepšení psychohygienických podmínek přinese až plánované využití rekonstruovaných prostor.

Podmínky a průběh vzdělávací činnosti ve sledovaných oblastech hodnotí Česká školní inspekce jako spíše nadprůměrné.

razítko

Podpisy inspektorů:	vedoucí týmu	PhDr. Jana Plšková v. r.
	členové týmu	RNDr. Jaroslav Honza v. r.
		RNDr. Marie Machálková v. r.
		RNDr. Vladislav Milink v. r.
	externí spolupracovnice	PhDr. Jarmila Fictumová v. r.

V Brně dne 21. května 1999

Přílohy: 0

Inspekční zprávu jsem převzal dne 21. května 1999

razítko

Podpis ředitele školy: RNDr. Miloš Jaroš

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání / odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel:	7. 6. 1999	301/99
Školský úřad:	7. 6. 1999	302/99

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
----- -	-----	Připomínky nebyly vzneseny